

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ

ОСОБИСТІСТЬ ТА СУСПІЛЬСТВО В ЦИФРОВУ ЕРУ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР

МАТЕРІАЛИ IV МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

21 червня 2024 року

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

**Факультет психології, політології та соціології
Кафедра психології**

*IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ*

**«ОСОБИСТІСТЬ ТА СУСПІЛЬСТВО В
ЦИФРОВУ ЕРУ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР»**

21 червня 2024 року

Одеса – 2024

УДК 159.923.2(063)

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – **Аракелян М.Р.**, доктор юридичних наук, професор, проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», заслужений юрист України.

Члени редколегії:

Цільмак О.М. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Ульянов В.О. – доктор медичних наук, професор, професор кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Татьянчиков А.О. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Лісовенко А.Ф. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Ташматов В.А. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія».

Матеріали представлені в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за їх зміст.

Особистість та суспільство в цифрову еру: психологічний вимір : матеріали IV міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 червня 2024 року) / за заг. ред. проф. Аракеляна М.Р. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2024. 217 с.

УДК 159.923.2(063)

<i>Ташилатов В.А., Марущак А.П.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНІХ.	183
<i>Третьякова Т.М., Івашико С.О.</i> СКЛАДОВІ ОСОБИСТІСНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.	187
<i>Цільмак О.М.</i> ПРАКТИЧНЕ НАВЧАННЯ – ЗАПОРУКА СФОРМОВАНOSTІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПРОФЕСІОНАЛА.	192
<i>Чепурна О.Є.</i> ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ДО РОБОТИ В КОМАНДІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ЗВО.	197
<i>Черниш М.Д.</i> БАР'ЄРИ СПІЛКУВАННЯ В ЕПОХУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.	201
<i>Шушко В.С.</i> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ ПІДЛІТКІВ-ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ З ПОЧАТКУ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ.	205
<i>Шмаленко Ю.І.</i> ЕФЕКТИВНІ КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ В КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ.	208
<i>Яцюк М.В., Халаман А.О.</i> ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЕМОЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ.	213

Чепурна Олена Євгенівна

*кандидат фізико-математичних наук, доцент, доцент кафедри кібербезпеки
здобувачка другого (магістреського) рівня Центру заочного та
дистанційного навчання за спеціальністю 053 «Психологія»
Національний університет «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, Цільмак О.М.*

ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ДО РОБОТИ В КОМАНДІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ЗВО

Ефективність будь-якої діяльності значною мірою залежить від наявності в особистості певних психологічних якостей, серед яких особливо важливою є психологічна готовність.

Сучасна психологія розглядає психологічну готовність як важливу передумову будь-якої цілеспрямованої діяльності, її регуляції, стійкості та ефективності. Існують два основних підходи до визначення змісту та структури психологічної готовності - функціональний і особистісний. Згідно з функціональним підходом, психологічна готовність трактується як певний стан психічних функцій, який забезпечує високий рівень досягнень при виконанні конкретної діяльності. Такої точки зору дотримуються такі вчені, як Н. Д. Левітов, А. Ц. Пуні («передстартовий стан»), Ф. Ю. Генів - «мобілізаційна готовність», Є. П. Ільїн - «оптимальний робочий стан і стан спокою» та інші.

Особистісний підхід розглядає психологічну готовність як результат підготовленості до певної діяльності. За цим підходом, готовність розуміється як стійке, багатоаспектне й ієрархічне утворення особистості, що включає низку компонентів (мотиваційний, когнітивний, операційний тощо), які відповідають вимогам, змісту та умовам діяльності. У своїй сукупності ці компоненти дозволяють суб'єкту більш успішно здійснювати діяльність. Цей підхід відображений у роботах К. М. Дурай-Новакової, М. І. Дьяченка, Л. А. Кандибовича, В. О. Моляко, А. А. Смирнова та інших[1].

Здатність роботи в команді принципово відрізняється від інших видів діяльності. Основні психологічні особливості роботи в команді включають різноманітні види діяльності на різних рівнях командної ієрархії і характеризується неалгоритмічний і творчий характер роботи, що часто виконується в умовах мінливої, часто суперечливої обстановки та браку інформації. Також прогностичний характер командних завдань вимагає високого розвитку комунікативної функції та рівня емоційного інтелекту і може викликає високу психічну напруженість, яка зумовлена значною відповідальністю за прийняті рішення[2].

В ході спостереження за діяльністю студентів факультету кібербезпеки та інформаційних технологій Національного університету «Одеської юридичної академії» 4 курсу бакалаврату спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення» під час викладання дисципліни «Групова динаміка і комунікації» та студентів магістратури 1 курсу спеціальності 124 «Системний аналіз» дисципліни «Технології підтримки прийняття рішень» було виділено наступні критерії оцінки сформованості готовності до роботи в команді:

1. Цілісно-мотиваційний компонент: професійні цінності, професійна самоадекватність, професійний інтерес, самооцінка, самопізнання, саморегуляція.

2. Особистісний компонент: розвиток лідерських якостей, професійно значущі якості, уміння володіти собою, самокритичність.

3. Когнітивно-пізнавальний компонент: ерудиція, пізнавальні якості професійного характеру, постановка і розв'язання творчих завдань, бачення командних проблем, уміння генерувати ідеї, критичність оцінювання командних рішень.

4. Операційний компонент: оволодіння вміннями реалізації командних функцій, постановка та досягнення стратегічних, тактичних і оперативних цілей, розробка власної стратегії розвитку команди [3,4].

Результати спостереження дозволили зробити висновок що підвищення рівня психологічної підготовки під час навчання в ЗВО позитивно впливає на здатність роботи в команді, особливо для майбутніх ІТ-івців.

Наприклад, запропонована ділова гра «Твоя правда-моя дія», яка моделює роботу над проектом в команді розробників, дозволила кожному з гравців проявити себе з різних сторін. Дехто відразу взяв на себе роль керівника проекту, інші розподілилися на різні рівні. Але, в будь якому разі всі виявили здатність до командної роботи. Також, спостереження за студентами виявило цікаву закономірність – студенти які проявили високі комунікативні здібності в попередні роки навчання, скоріш обирали для себе роль керівника, або знаходили сумісне рішення проблеми, яке можна назвати найоптимальнішим, що може свідчить про високий рівень розвитку емоційного інтелекту.

Таким чином можна зробити висновки, що психологічна готовність індивіда до роботи в команді є важливим механізмом, що допомагає бачити спонукальний вплив осмисленості вибору і включає: наявність загальних і спеціальних здібностей, інтересу до командної діяльності, готовність до прийняття ризикованих рішень, розв'язання складних завдань, подолання напружених ситуацій заради окресленої мети. Також такому індивіду притаманні здатність до активних дій в екстремальних умовах, тобто бажання й можливість діяти під високим стресовим навантаженням. готовність діяти в швидкозмінному середовищі наявність спеціальних знань і вмінь, ціннісне ставлення до професіоналізму. уявний образ «Я», який включає уявлення про командну кар'єру. самооцінка, самоаналіз, самоконтроль[5,6].

Для конкретної особистості основу готовності до командної роботи становлять прийняті нею ціннісні орієнтації, рівень емоційного інтелекту які регулюють її індивідуальну поведінку.

Людство все ж доходить до технологій розвитку емоційних навичок, що покликані принести людству перемоги в усіх сферах життя. Отже, проблема емоційного інтелекту вимагає детальнішого всебічного розгляду, тим більше, що

його вплив на особистість вивчено недостатньо, й відповідно залишається актуальним напрямком досліджень[7].

Список використаних джерел

1. Оксана Лящ. Методичні рекомендації щодо розвитку емоційного інтелекту в юнацькому віці//Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогічні науки / гол. ред. О. В. Діден-ко. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2018. № 4(15). С.147-164.
2. Chen, Y., Liu, Y., & Tjosvold, D. Social support and team performance: A team-level social network approach Journal of Organizational Behavior. 2020. Vol. 41, No. 6. P. 545-559.
3. Lee, K., & Martin, A. J. Examining the motivation-cognition interface in the educational context: A study of student engagement // Learning and Instruction. 2021. Vol. 72. P. 101241.
4. Сало, Т. В. Психологічні особливості формування готовності студентів до командної роботи // Науковий вісник Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича. Серія: Педагогіка і психологія. 2020. Вип. 83. С. 137-143.
5. Петров, В. І. Організація командної роботи у студентських колективах: теоретичні аспекти та практичні рекомендації // Освіта та педагогічна наука. 2021. № 4. С. 55-62.
6. Іваненко, М. Психологічна підтримка студентів у процесі навчання: аналіз сучасних методик // Вісник Дніпровського національного університету. Серія: Психологія. 2021. Т. 29, № 1. С. 45-52.
7. Емоційний інтелект проти штучного: боротьба чи взаємодоповнення? Джерело новин: <https://economistua.com/emotsijnij-intelekt-proti-shtuchnogo-borotba-chi-vzayemodopovnnennya/> - EconomistUA.com

Ключові слова: психологічна готовність, командна робота, проєкт, емоційний інтелект.

Keywords: psychological readiness, teamwork, project, emotional intelligence.

Черниш Маргарита Дмитрівна

здобувачка 4 курсу факультету психології, політології та соціології

Національний університет «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: кандидат політичних наук, доцент Третякова Т.М.

БАР'ЄРИ СПІЛКУВАННЯ В ЕПОХУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Сучасне суспільство зазнає швидких змін, зумовлених глобалізацією та розвитком інформаційних технологій. Індивіди в різних сферах діяльності, від бізнесу до особистого життя, стикаються з необхідністю вміння ефективно спілкуватися та будувати гармонійні взаємини. Дослідження проблем спілкування є важливим завданням для науковців та практиків.

Комунікація (від лат. *communicatio* — єдність, передача, з'єднання, повідомлення, пов'язаного з дієсловом лат. *communico* — роблю спільним, повідомляю, з'єдную, похідним від лат. *communis* — спільний) — це процес обміну інформацією (фактами, ідеями, поглядами, емоціями тощо) між двома або більше особами, спілкування за допомогою вербальних і невербальних засобів із метою передавання та одержання інформації [1]. Спілкування є не лише засобом передачі інформації, але й ключовим елементом формування особистості та розвитку взаємин. У контексті розвитку сучасного суспільства, з його швидкими змінами та ростом соціальних мереж та технологій комунікації, розуміння психологічних аспектів спілкування стає важливим для розвитку нових стратегій та підходів у будівництві взаємин.